

O C H

R O N

A nr 1 Z A

B 2025 Y T

K 1 (286) LXXVIII Ö W

RADA NAUKOWA

dr inż. Waldemar Affelt
dr Łukasz Banaszek
dr hab. Zbigniew Bania, prof. UKSW
dr hab. inż. arch. Mykola Bevz, prof. Pol. Lub.
prof. dr hab. Łukasz T. Bratasz
prof. dr hab. Krzysztof Chmielewski
prof. dr hab. Waldemar Deluga
prof. dr hab. Piotr S. Dobosz
prof. Miloš Drdacky
prof. Vladek Fuchs
dr Alicja M. Jagielska-Burduk
Alfredas Jomantas
dr Paulina Legutko-Kobus
prof. dr hab. Jadwiga Łukaszewicz – przewodnicząca
prof. dr hab. Jacek K. Martusewicz
dr Jolanta E. Polanowska
prof. dr Stefan Simon
Iva Raič Stojanović
dr hab. Wojciech Szafranski, prof. UAM
prof. dr hab. Andrzej M. Szczerski
prof. dr hab. Bogusław Szmygin
prof. dr hab. Maciej Trzeciński
prof. dr hab. inż. arch. Bartosz M. Walczak
dr Eleni Vassilika
prof. dr hab. inż. arch. Agata A. Zachariasz

WYDAWCA

Narodowy
Instytut
Dziedzictwa

ul. M. Kopernika 36/40, 00-924 Warszawa
tel. 22 826 02 39, 22 826 93 52
e-mail: nid@nid.pl
nid.pl

ISSN 2956-6606

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

prof. dr hab. Bogumiła J. Rouba | redaktor naczelna
dr Anna Czerwińska-Walczak | zastępca redaktor naczelnej
Maria Wierzchoś | redaktor prowadząca
Beata Wojda | sekretarz redakcji
Paulina Piądtłowska | redaktorka językowa i korektorka
Piotr Berezowski | redaktor graficzny

Janusz Górski | projekt graficzny
Anne-Marie Fabianowska | tłumaczenia i korekta tekstów
w języku angielskim

Dokładamy wszelkich starań, aby publikowane materiały były jak najbardziej dostępne dla wszystkich użytkowników, jednak ze względu na specyfikę czasopisma i dostosowanie numeru do możliwości druku plik nie jest w pełni zgodny z wymaganiami standardu WCAG 2.1 (Web Content Accessibility Guidelines) dotyczącymi dostępności treści cyfrowych.

Sfinansowano ze środków
Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

RECENZENCI ARTYKUŁÓW ZGŁOSZONYCH DO TEGO NUMERU

dr Elżbieta Błotnicka-Mazur, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
dr inż. Anna Charkowska, Politechnika Warszawska
dr Krzysztof Cichoń, Uniwersytet Łódzki
prof. Waldemar Deluga, University of Ostrava (Czechy)
dr hab. inż. Wojciech Eckert, prof. Uniwersytetu Zielonogórskiego
dr Marian Hochel, Uniwersytet Śląski w Opawie (Czechy)
dr Aleksander Jakubowski, Uniwersytet Warszawski
mgr Marek Konopka, Polski Komitet Narodowy ICOMOS
dr Piotr Lasek, Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie
dr hab. Wojciech Lis, prof. Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II
dr hab. Tomasz Nowak, prof. Uniwersytetu Warszawskiego
mgr Mirosław Olbryś, Muzeum Narodowe w Warszawie
dr hab. Tytus Sawicki, prof. Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie
dr Anthony Shay, Pomona College (Kalifornia, USA)
dr inż. Dorota Sikora, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
dr Wiesław Skrobot, Pracownia Aktywności Obywatelskiej i Dokumentacji Dziedzictwa w Ostródzie
prof. dr hab. Joanna M. Sosnowska, Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie
dr hab. inż. Zbigniew Suchorab, Politechnika Lubelska
prof. dr hab. Iwona Szmelter, Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie
dr hab. Marcin Wiewióra, prof. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu
mgr Urszula Zielińska-Meissner

O C H
R O N
A Z A
B Y T
K Ő W

nr 1 2025

1 (286) LXXVIII

ISSN 2956-6606

7 Słowo wstępne

9 Foreword

ROZMOWA | INTERVIEW

Felicja Lamprecht, Magdalena Marcinkowska

11 Wszyscy mieliśmy jeden cel – odbudować Notre Dame

We all had one goal in mind – the rebuilding of Notre Dame

HISTORIA | HISTORY

Marta Maciąga

23 Zofia Czarnocka-Kowalska (1919–1979) – główna projektantka plastyczna Traktu Starej Warszawy

Zofia Czarnocka-Kowalska (1919–1979) – chief visual designer of the Old Town Route in Warsaw

Anna Zatorska

41 Krystyna Sommer – siła pasji

Krystyna Sommer: The power of passion

Mane Mkrtchyan

57 Preserving the dance: Srбуhi Lisitsian's system of movement notation and the conservation of Armenian national dances

Zachować taniec – system notacji ruchu Srбуhi Lisitsian i podtrzymywanie tradycji ormiańskich tańców narodowych

Zuzana Bauerová

73 Helena Koenigsmarková: A living profession in the Museum of Decorative Arts in Prague

Helena Koenigsmarková – właściwa osoba na właściwym stanowisku w Muzeum Sztuki Dekoracyjnej w Pradze

BADANIA | RESEARCH

Bogumiła J. Rouba

- 89** Fenomen dawnych budowli
The phenomenon of ancient buildings

DZIEŁA SZTUKI | WORKS OF ART

Marta Kłaczowska

- 117** Zielonogórskie Spotkania Rzeźbiarskie 1976–1977 – idea przestrzeni społecznej w teorii i praktyce
Zielona Góra Sculpture Meetings 1976–1977 – the concept of social space in theory and practice

ARCHITEKTURA KRAJOBRAZU | LANDSCAPE ARCHITECTURE

Barbara Rymsza, Tomasz Maksym

- 137** Uwarunkowania siedliskowe drzew rosnących na terenach podlegających ochronie konserwatorskiej w czasie budowy i przebudowy obiektów liniowych
Habitat conditions of trees growing in conservation areas during construction and reconstruction of linear civil engineering objects

ARCHITEKTURA | ARCHITECTURE

Bogusz Wasik

- 155** Zachodni ciąg zabudowy przedzamcza zamku w Malborku w średniowieczu. Układ przestrzenny i technika budowy w świetle badań i nadzorów archeologicznych z lat 2021–2023
The western tract of buildings in the outer ward (Low Castle) at Malbork Castle in the Middle Ages. Spatial layout and construction techniques in the light of archaeological research and supervision in the years 2021–2023

BEZPIECZEŃSTWO ZABYTKÓW | SAFETY OF MONUMENTS

Marcin Sabaciński

- 187** Dokumentacja zabytków ruchomych jako niezbędny element bezpieczeństwa dziedzictwa kulturowego
Documentation of movable monuments as an essential element for safeguarding cultural heritage

PRAWO | LAW

Damian Staniszewski

- 201** Społeczni opiekunowie zabytków – między brakiem *ratio legis* a trzecim filarem systemu ochrony zabytków
Social guardians of monuments – absence of *ratio legis* vs the third pillar of the monument protection system